

SKAITMENINĖ DIPLOMATIJA KAIP ŠVELNIOSIOS GALIOS INSTRUMENTAS EUROPOS SĄJUNGOJE

Mantas Macikas

Klaipėdos universitetas

Anotacija

Interneto vartotojai pasitelkdami skaitmeninės diplomatijos metodus gali generuoti valstybės švelniąją galią socialiniuose tinkluose propaguodami tradicinius galios išteklius – kultūros vertybes ir elgesio pavyzdžius. Taip valstybių skaitmeninė informacijos sklaida tampa jų galios politikos instrumentu. Šiame straipsnyje analizuojama skaitmeninės diplomatijos samprata, jos charakteristikų ir veiklų transformacijos skaitmeninėje erdvėje. Tekste nagrinėjama skaitmeninės diplomatijos ir švelniosios galios sąveika, dėmesys skiriamas Europos Sąjungos vykdomai skaitmeninei diplomacijai, kuri yra tapusi svarbia ES užsienio politikos dalimi. Dėl temos naujumo ir tyrimų trūkumo viešajame diskurse straipsnis aktualus moksliniams tyrimams, siekiant išsiaiškinti, kokiais skaitmeninės diplomatijos metodais veikia ES institucijos, diplomatai, pavieniai interneto vartotojai, kaip tai formuoja Europos informacinę geopolitiką.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: ES, skaitmeninė diplomacija, socialiniai tinklai, švelnioji galia, propaganda.

Abstract

Internet users using digital diplomacy techniques can generate state soft power on social networks through the promotion of traditional power resources – culture, values and behaviour. In this way, the digital dissemination of information by states becomes an instrument of their power policy. This article analyses the concept of digital diplomacy, the transformation of its characteristics and activities in the digital space. The text examines the interaction between digital diplomacy and soft power, also focuses on the European Union's digital diplomacy, which has become an important part of the EU's foreign policy. Due to the novelty of the topic and the lack of research in the public discourse, the article is relevant to research in order to find out what digital diplomacy methods the EU institutions, diplomats, individual Internet users are and how it forms the European information geopolitics.

KEY WORDS: EU, digital diplomacy, social networks, soft power, propaganda.

DOI: <http://dx.doi.org/10.15181/tbb.v79i3.1894>

Įvadas

Ilgus metus viešosios diplomatijos reiškinyje buvo siejamas su tarptautiniais santykiais ir apibrėžiamas kaip pagrindinių užsienio politikos iniciatyvų priedas. XXI a. įsigalėjus internetui, nusistovėjusi viešosios diplomatijos strategija pradėjo kisti, apimdama ne tik ryšių su visuomene ir viešosios komunikacijos sritis, bet ir formuodama naują socialinių tinklų erdvę. Viešoji diplomacija, kuri buvo sparčiai integruota į internetą, tapo neatsiejama socialinių tinklų dalimi. Komunikacija socialiniuose tinkluose, jų dėka į skaitmeninę erdvę persikėlusio politinė komunikacija bei kintantis valstybių galios pobūdis sudarė palankias skaitmeninės diplo-

matijos plėtros sąlygas. Valstybių institucijos ir interneto vartotojai siekia interesų sklaidos informuodami užsienio auditoriją bei formuodami nuomonę. ES, kaip viena didžiausių tarptautinių santykių veikėjų, sėkmingai naudojami skaitmeninės diplomatijos priemonėmis, kurios peržengia valstybių sienas. Skaitmeninės diplomatijos tikslas – generuoti valstybės švelniąją galią socialiniuose tinkluose. Taigi valstybių skaitmeninė informacijos sklaida tampa jų galios politikos instrumentu. 2014 m. ES turėjo bėdų skaitmeninėje erdvėje. Po Krymo aneksijos Rusija pradėjo taikyti informacinio karo metodus. Reaguodama į padažnėjusias informacines atakas skaitmeninėje erdvėje, Europos Komisija padidino skiriamas lėšas iš ES biudžeto kovai su melaginga informacija.

Skaitmeninė diplomatija yra nauja ir gana siaurai tyrinėta komunikacijos forma tarptautinių santykių sistemoje, todėl šio straipsnio tikslas – išnagrinėti skaitmeninės diplomatijos sampratą ES instituciniame veikimo kontekste. Tikslui pasiekti taikomas analitinis metodas leidžia atskleisti skaitmeninės diplomatijos koncepciją ir sampratą, ryšį su švelniąja ES institucinio veikimo galia, išnagrinėti, kokių iššūkių kyla informacinėje erdvėje. Be to, straipsnyje taikomas sisteminis metodas pasiūlymams dėl ES institucinio lygmens stiprinimo kelti.

1. Diplomatinis skaitmeninimas – nuo teorijos iki praktikos

Vykstant Vietnamo karui Jungtinės Valstijos nusprendė įsteigti agentūrą, kuri dalintųsi informacija apie savo sprendimų priėmimą ir politiką, siekiant telkti visuomenę ir neprarasti įtakos Šaltojo karo metu. Henry'is Kissinger'is šį Šaltojo karo fenomeną aprašė knygoje „Diplomatija“. Jis teigė: „Amerika susidūrė su pačiu dviprasmiškiausiu moraliniu iššūkiu per visą pokario laikotarpį. Kritikus šiurpino televizijos rodomi brutalūs karo vaizdai, jie vis labiau abejojo Amerikos sąjungininko Pietų Vietnamo moralumu“ (Kissinger, 2003, p. 723). JAV įvertino šį nepalankų požiūrį ir ieškojo sprendimo, kuris leistų žmonėms tikėti Amerikos išskirtinumu, pasiaukojimu ir tobulumu. Kaip teigia tuometinis prezidento Richard'o Nixon'o patarėjas nacionalinio saugumo klausimais H. Kissinger'is, moralinis Amerikos teisuoliškumas trukdė lanksčiai diplomatijai (Kissinger, 2009). Baltieji rūmai bei Kongresas pradėjo ieškoti alternatyvių būdų, kaip spręsti nepalankią situaciją. 1965 m. JAV diplomatas Edmund'as Gullion'as svarbiausioms valstybės institucijoms pasiūlė vartoti *viešosios diplomatijos* terminą. E. Gullion'o suformuota viešosios diplomatijos koncepcija sukūrė galimybę Jungtinėms Valstijoms pradėti efektyviai kontroliuoti informaciją valstybės viduje bei užsienyje.

Siekdamas atskleisti, kaip valstybinės institucijos bendrauja ir sąveikauja tarptautiniu lygiu, James'as der Derian'as pasiūlė *technodiplomatijos* terminą, mo-

tyvuodamas tuo, kad valstybėse nykstant tradicinėms kultūroms, žmonių veiksmus diktuoja ekonomiškiausios priemonės (Derian, 2001). Būtent Šaltojo karo pabaiga sutapo su viešosios diplomatijos transformacija. Atsiradęs internetas ilgainiui tapo neatsiejama viešosios diplomatijos raidos dalimi.

2001 m. tuometinis JAV valstybės sekretorius Colin'as Powell'as įsteigė elektroninės diplomatijos tarnybą, ambasadas aprūpino internetiniais puslapiiais, o JAV diplomatus – išmaniaisiais telefonais (Cull, 2013). Vienu iš viešosios diplomatijos „skaitmenintojų“ tapo JAV valstybės sekretoriaus pavaduotojas, atsakingas už viešąją diplomatiją ir viešuosius ryšius James'as Glassman'as. Jo pagrindiniu darbu viešąją diplomatiją paverčiant skaitmenine, buvo diplomatų interneto forumų, kuriuose buvo aptariami JAV užsienio politikos ir karo su terorizmu klausimai, stebėjimas. Po keleto bandymų ir stebėjimų, viešosios diplomatijos, taikančios antrosios kartos interneto technologijas ir socialinės žiniasklaidos priemones, JAV Kongresas priėmė nutarimus, kuriais įpareigojo valstybės institucijas skaitmenizuotis – komunikacijai naudoti socialinius tinklus.

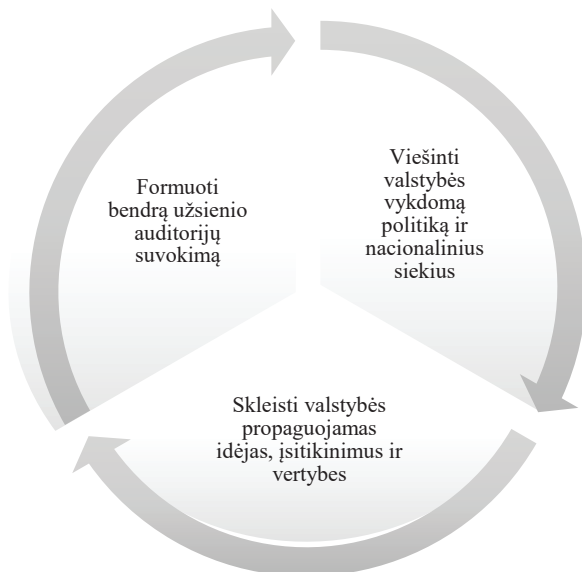
Remiantis Jan'u Melissen'u, skaitmeninė diplomatija yra diplomatija, aprūpinta įvairiomis kompiuterinėmis technologijomis, kurios uždaviniai yra stebėti, analizuoti, pranešti bei veikti, siekiant propaguoti šalies interesus (Melissen, 2015). Būtent tokios priemonės diplomatams ir politikams patrauklios dėl nedidelių sąnaudų. Cornel'iu Bjola teigimu, tai ypač aktualu mažoms valstybėms, kurios gali savo komunikaciją perkelti į aukštesnį lygį, sumažinti atotrūkį nuo didesnių šalių, kurios komunikacijai gali skirti daugiau finansinių išteklių (Bjola, Holmes, 2015). Tai didina mažųjų valstybių saugumą, nes leidžia greičiau ir tikslingiau pasiekti norimą auditoriją. Taip per gana trumpą laiką susiformavo nauja viešosios diplomatijos forma – skaitmeninė diplomatija, kuria siekiama spręsti globalias užsienio politikos problemas naudojantis internetu.

Valstybių institucijoms perkėlus „uždaro kabineto politiką“ į socialinius tinklus, interneto vartotojai dėl informacijos prieinamumo ėmė aktyviau domėtis politiniais procesais. Todėl tapo pagrindiniu politikų, naudojančių skaitmenines diplomatijos priemones, taikiniu. Būtina pažymėti, kad augantis internetinių puslapių skaičius išmokė auditoriją atsirinkti: ieškoti labiausiai tapatybę atitinkančio informacijos šaltinio ar net atrasti savo tapatumą, dėl ko išaugo auditorijos nepasitikėjimas tradiciniais informacijos šaltiniais, valstybe ir naujienų agentūromis. Siekdamas susigražinti prarastą pasitikėjimą, valstybės ir naujienų agentūros buvo priverstos keisti skaitmeninės diplomatijos strategijas – save pristatyti taip, kaip juos norėtų matyti auditorija (Mažeikis, 2006). Būtent ši skaitmeninės diplomatijos koncepcija siekia stiprinti valstybės įvaizdį ir didinti švelniąją galią.

2. Skaitmeninė diplomatija, kaip švelnioji valstybių galia

Komunikacinių technologijų inovacijos bei diplomatijos skaitmeninimas tarptautinėje arenoje privertė politikos lyderius susimąstyti apie tai, kaip kinta valstybių galios pobūdis. Laikotarpis, kai vien karinėmis ir ekonominėmis galios priemonėmis valstybė galėjo nulemti sprendimų priėmimą, demokratizacijos eroje turi kur kas mažesnę svorį, todėl šiuolaikiniai politikai privalo atrasti kur kas sudėtingesnę diplomatinę receptą (Nye, 2004).

Skaitmeninė diplomatija yra valstybių įrankis, pritaikytas greitai kintančiam skaitmeniniam pasauliui. Tos užsienio valstybių tarnybos, kurios tam pasiruoš geriausiai, darys įtaką tarptautiniams sprendimams. Tam, kad valstybės pasiektų šį tikslą, jos privalo sukurti tinkamą struktūrą ir parengti tinkamas užsienio politikos strategijas (Mellisen, 2007, p. 240). Kad informacija pasiektų auditoriją, valstybė turi skleisti socialinę žinią apie savo vertybes (Hocking, 2017, p. 35). Šis metodas vadinamas *švelniąja galia*. Joseph'o Nye teigimu, švelnioji galia – tai gebėjimas daryti įtaką pritraukiant ir įtikinant, o ne priverčiant jėga ar paperkant. Galia remiasi trimis pagrindiniais ištekliais: kultūra, politinėmis vertybėmis ir užsienio politika (Nye, 2008). J. Nye išskyrė Nyderlandus ir Skandinavijos valstybes, įvardydamas jas kaip šalis, kurių politinė įtaka yra didesnė nei jų karinė galia. Galima teigti, kad skaitmeninė diplomatija pirmiausia apeliuoja į valstybės švelniosios galios galimybes, siekiant pagrindinių užsienio politikos tikslų, pasitelkus socialinius tinklus. Šie tikslai pateikti 1 paveiksle.

1 pav. Valstybių tikslai, įgyvendinami komunikacijos priemonėmis (adaptuota, remiantis Wang, 2006)

Nors ryšys tarp švelniosios galios ir masinę revoliuciją sukėlusios skaitmeninės diplomatijos iki galo nėra aiškus, švelniosios galios konceptas tapo daugelio autorių skaitmeninės diplomatijos konceptų dalimi. Šiame kontekste J. Melissen'as šią diplomatijos formą apibūdino kaip vieną iš švelniosios galios skatinimo būdų (Melissen, 2007). Pasitelkusi švelniąją galią valstybė gali siekti užsienio politikos tikslų. Be to, švelniosios galios privalumas – jei lyderis reprezentuoja vertybes, kurios priimtinos ir kitiems, pasiekti tikslą turėtų būti paprasčiau (Melissen, 2007, p. 27).

Anot J. Nye, turima galia įgalina daryti įtaką kitų elgesiui, siekiant savų tikslų. Tačiau galia nėra vienalypė, yra net keletas būdų, kaip galima paveikti kitų elgesį, paskatinti veikti kitus siekiant naudos (Nye, 2004, p. 32). Galia priklauso nuo esamų tarpusavio santykių konteksto, kuris ir nulemia, koks tikslų siekimo būdas bus taikomas. Kita vertus, galia gali būti suprasta ir kaip elementarus pajėgumo bei išteklių valdymas, nulemiantis rezultatus, tikslo įgyvendinimą. Šiuo atveju valstybė laikoma galinga, jei turi santykinai didelę populiaciją ir teritoriją, valdo daug gamtos išteklių, pasižymi ekonominiu tvirtumu, karinėmis pajėgomis ar socialiniu stabilumu. Toks galios interpretavimas ją sukonkretina ir padaro lengviau išmatuojama bei nuspėjama. Tačiau siekiant užsibrėžto tikslo valstybei nepakanka vien minėtus aspektus valdyti, tam būtinos tikslingos strategijos. Atsiranda poreikis derinti valstybės kietąją galią su gebėjimu pasitelkti švelniąją galią (Snow, 2009).

2017 m. „Monocle“ pateikti švelniosios galios tyrimo duomenys atskleidė, kad iš ES šalių Vokietija yra pirmoje vietoje kaip valstybė, geriausiai naudojanti švelniosios galios priemones. Atliekant šį tyrimą valstybės vertintos pagal jų patrauklumą ir įtaką pasaulio kontekste. Atsižvelgta į daugiau nei 50 švelniosios galios terminui priskiriamų savybių, iš kurių vienos svarbiausių – valstybės diplomatinė infrastruktūra, kultūros produkcija, išsilavinimo bei verslo galimybės ir olimpinų medalių skaičius. Švelniosios galios lyderių vietas užima didžiosios Europos valstybės: Jungtinė Karalystė, Prancūzija, Švedija ir Italija (Soft Power Survey, 2017).

Jau daugiau nei penkerius metus įvairių valstybių užsienio reikalų ministrai, diplomatai ar valstybių vadovai aktyviai naudojami socialiniu tviterio tinklu, siekiami transliuoti savo ir atstovaujamos šalies interesus visuomenei bei taip naudoti valstybės švelniąją galią. Tviterio naudojimas įgyvendinant užsienio politiką tampa kasdiene praktika: nustatyta daugiau kaip 3500 ambasadų ir ambasadorių, kurie aktyviai naudojami šiuo socialiniu tinklu. Tviteris tampa neišvengiamu skaitmeninės diplomatijos komunikacijos kanalu (Sandre, 2013, p. 24–36).

Skaitmeninė diplomatija tapo neatsiejamu švelniosios galios įrankiu, pakeitusių iki tol pasaulyje karaliavusias karines ir ekonomines galios priemones. Svarbus

vaidmuo akumuliuojant valstybės švelniąją galią tenka skaitmeninei diplomacijai. Dėl to dauguma ES valstybių pastaraisiais metais kuria skaitmeninės diplomacijos padalinius valstybinėse institucijose, gerina įvairių socialiniuose tinkluose ir megzdami ryšį su auditorijomis, priiminėja skaitmeninės diplomacijos strategijas.

3. Skaitmeninė diplomacija ES politinėje sistemoje

ES išlaiko svarbų vaidmenį geopolitinėje struktūroje, nes tiek teritorine prasme, tiek politinės sistemos reikšmingumu ji gali daryti didelę įtaką ne tik Bendrijos šalims, bet ir už jos ribų esančioms valstybėms. Šiandien ES yra viena didžiausių skaitmeninės diplomacijos struktūrų pasaulyje, tačiau tam prireikė daug laiko ir išteklių. Pirmuoju atsiradusiu internetu naudojosi su švietimu, mokslu ar politika susiję asmenys, bet interneto tinklams plečiantis informacinių technologijų ir kompiuterių programų kūrimas tapo modernybe, kuria naudojasi ES. Pirmosios technologijos ir internetas ES buvo skirtas šalims susibendrauti tarpusavyje ar greitai persiųsti svarbius dokumentus, o dabar naujosios išmaniosios technologijos ir internetas yra visa apimantis, jo ribos nenustatytos (Fiske de Gouveia, 2005, p. 24). Didėjant ES interneto vartotojų skaičiui, ES viešojoji diplomacija persikėlė į skaitmeninį pasaulį. Todėl ES tapo atviresnė visuomenei. Matydama sėkmę, ji, kaip viena svarbiausių tarptautinių santykių veikėjų, naudodama socialinius tinklus ketina ir toliau sėkmingai plėsti savo įtaką ne tik viduje, bet ir už Sąjungos ribų. Europos valstybių užsienio reikalų ministrų pasitarimuose skaitmeninė diplomacija apibrėžta kaip viena reikšmingiausių užsienio politikos veiklų, siekiant plėtros ir telkti esamas valstybes (Davis, Mai'a, Melissen, 2013, p. 14–17).

Kaip teigia Ivan'as Rasmussen'as, jau nuo Lisabonos sutarties pasirašymo ES trūksta stiprios jėgos, tad jos pagrindinė išorės įtaka yra švelnioji galia, kurią ji atskleidžia skaitmeninės diplomacijos priemonėmis (Rasmussen, 2009). Šiuo metu ES skaitmeninės diplomacijos įgyvendinimu užsiima Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT), kuri yra ES diplomatinė tarnyba. EIVT vykdo ES užsienio politiką ir siekia didesnės Europos įtakos bei informacinės sklaidos pasaulyje, tačiau 2015 metais kilusi migrantų krizė Europoje tapo rimtu išbandymu šiai organizacijai. Išaugęs informacinių atakų ir melagingų naujienų mastas ES socialiniuose tinkluose privertė EIVT stiprinti strateginės komunikacijos darbo grupes ir į skaitmeninės diplomacijos plėtrą įtraukti diplomatus.

Skaitmeninė diplomacija negali veikti be valstybės politikų, diplomatų ir kitų aukšto rango pareigūnų įsitraukimo į socialinius tinklus, ryšio su interneto vartotojais užmezgimo. Socialiniuose tinkluose diplomatams tenka dažnai veikti operatyviai: nedelsiant priimti sprendimą, kokią žinutę publikuoti. Nepaisant to, kokius komunikacijos kanalus naudoja kolegos (el. laiškus, dokumentus, skambučius,

užduotis ar protokolus), EIVT suformavo diplomatams užduotis socialiniuose tinkluose: reikalauta pagerinti kasdienį diplomatų bendravimą visame pasaulyje (Davis, Mai'a, Melissen, 2013, p. 14–17).

S. Duke'as, analizuodamas ES skaitmeninės diplomatijos sudėtį, pripažįsta, kad EIVT, ES šalių diplomatai, pagrindiniai Europos užsienio politikos pareigūnai ir ES delegacijos jau įsitvirtino socialiniuose tinkluose. Vis dėlto, nepaisant sėkmingų pavyzdžių, ES diplomatijai trūksta nuoseklumo, o tai silpnina tiesioginį dialogą su interneto vartotojais.

Vienas naujausių įvykių, įrodęs ES skaitmeninės diplomatijos veiksmingumą, – karas Ukrainoje. 2014 m. aneksavus Krymą ir vykstant karui Rytų Ukrainoje vykdytos Kremliaus kontroliuojamos informacinės atakos socialiniuose tinkluose, nukreiptos prieš Ukrainą ir ES. Reaguodami į tai ES pareigūnai naudojo tviterį, feisbuką, ir jutubą, pateikdami interneto vartotojams patikrintus faktus bei propagandos demaskavimo metodus. ES tviteris naudojamas dažniau nei feisbukas dėl keleto priežasčių: tviteryje diplomatų paskyros yra aktyvesnės ir turi daugiau sekėjų, pasiekia platesnę auditoriją, be to, šiame socialiniame tinkle publikuojamos žinutės yra trumpos ir patrauklios dėl savo turinio, pranešimais galima dalintis internete ir feisbuko paskyrose (Gurskas, 2015, p. 4–6). 1 lentelėje nurodomi ES institucijų ir Bendrijos narių naudojami socialiniai tinklai, paskyrų skaičius, procentinis ES institucijų ir valstybių įsitraukimas bei tų puslapių sekėjai-turinio skleidėjai (World Leaders on Twitter, 2017).

1 lentelė. Socialinių tinklų naudojimas ES

Socialinis tinklas	ES institucijų sk.	Sekėjai
<i>Tviteris (Twitter)</i>	793	325 039622
<i>Feisbukas (Facebook)</i>	569	255 927 669
<i>Instagramas (Instagram)</i>	300	30 213526
<i>LinkedInas (LinkedIn)</i>	155	5 664432
<i>Jutubas (Youtube)</i>	346	3 093433

Sudaryta remiantis išvardytų socialinių tinklų analize.

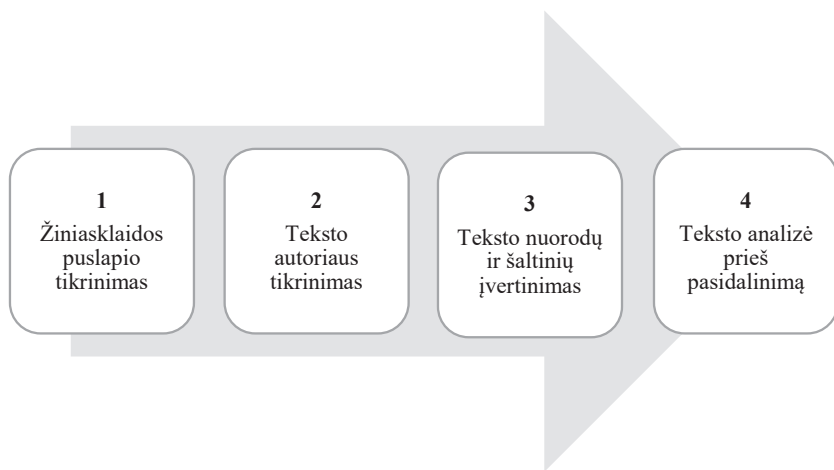
Būdama viešosios politikos dalis, skaitmeninė diplomatija verta daugiau dėmesio ir tyrimų, siekiant surasti atsakymus į kelis klausimus: ar ES geba nuosekliai veikti savo užsienio politikoje vertikaliu lygmeniu ir kaip ją galima būtų patobulinti, siekiant didinti jos politikos veiksmingumą? Tolesni moksliniai tyrimai gali būti vykdomi skirtingomis kryptimis: ES skaitmeninė diplomatija Pietuose, JAV, Rusijoje ir Kinijoje.

ES skaitmeninė diplomatija turi galimybių taikiomis priemonėmis generuoti valstybės švelniosios galios išteklius internetinėje erdvėje, todėl apima tik tai-

kią visuomenės informavimo ir viešųjų ryšių sritis, tačiau yra įpareigota imtis konkrečių veiksmų, įtvirtinant skaitmeninės diplomatijos, valstybinių institucijų ir įmonių informacinį saugumą. Rusijai socialiniuose tinkluose vykdant informacines atakas, ES privalo skaitmeninę diplomatiją traktuoti kaip prioritetą.

4. Informacinės aplinkos iššūkiai ir galimybės

Informacinis ES valstybių saugumas tampa sudedamąja visos Europos saugumo dalimi. Disponavimas informacija internete gali daryti ne tik teigiamą, bet ir neigiamą įtaką. Skaitmeninę diplomatiją formuoja diplomatai, teikdami viešus atsakymus ir pasisakydami dėl kitų valstybių, taip darydami įtaką ir išreiškdami savo netiesioginę galią. Po 2014 m. įvykdytos Krymo pusiasalio aneksijos Ukrainoje, Rusija, taikydama propagandos metodus, siekia kontroliuoti informacijos srautus ir paveikti visuomenės nuomonę. Iškraipyti faktai pateikiami naudojant įvairias priemones, dažnai yra pritaikyti prie ES valstybių narių ypatybių, siekiant sukelti abejonę, supriešinti Bendrijos nares. Propaganda suvokiama ne tiesiog kaip manipuliavimas verbaliniais simboliais, bet kaip individo ar grupės bandymas patenkinti tam tikrus interesus. Siekiant atpažinti melagingą informaciją būtina išmanyti propagandos technikas (2 pav.).

2 pav. Propagandos atpažinimo būdai

Remiantis pateikta informacija, svarbu nustatyti propagandos šaltinį ir kuo tiksliau apibrėžti propagandininko tapatybę. Koordinuotos propagandos šaltinis paprastai yra konkreti institucija arba organizacija, turinti aiškią hierarchinę struktūrą ir lyderį. Propagandininko tapatybę geriausia padeda nustatyti propagandos

kampanijos ideologijos tyrimas, ypač jei propagandą skleidžia valstybė (Jowett, O'Donnell, 2012).

ES ir Rusijos informacinės konfrontacijos kontekste ypač svarbu taikyti ES apsaugos nuo propagandos ir informacinių atakų mechanizmus. Pastaruoju metu dažniausia kalbama apie techninius informacinio saugumo problemos sprendimo būdus. Siekiant susisteminti analitinius ES skaitmeninės diplomatijos metodus, atliekama SSGG analizė. Nustatomos stipriosios ir silpnosios ES skaitmeninės diplomatijos pusės, galimybės bei grėsmės ES institucinių struktūrų kontekste.

2 lentelė. SSGG analizė

Stiprybės	Silpnybės
Įtakinga diplomatinė veikla ES ir už jos ribų Aukšto lygio informacinis raštingumas ES veikėjų patrauklumas socialiniuose tinkluose Finansiniai ištekliai Instituciniai pajėgumai	Skirtingas skaitmeninės diplomatijos prioritetų suvokimas Vidinis susipriešinimas Mažėjantis pasitikėjimas naujienų objektyvumu Lėta komunikacija su visuomene socialiniuose tinkluose
Galimybės	Grėsmės
Visuomenės įtraukimas į skaitmeninę diplomatiją Kompiuteriniai algoritmai, atpažįstantys melagingą informaciją Skaitmeninės diplomatijos saugumo strategija Privaloma diplomatų komunikacija socialiniuose tinkluose	Rusijos informacinės atakos Šnipinėjimas socialiniuose tinkluose ES valstybių diplomatinių santykių krizė Įtaka geopolitiniam mąstymui

Atlikus apibendrinamąją SSGG analizę, suformuotas ES skaitmeninės diplomatijos ir kylančių grėsmių informacijos geopolitikai vaizdas. Pateiktos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG) leidžia kritiškai įvertinti ES perspektyvas. Siekiant sustiprinti ES komunikacinį pajėgumą, būtina saugoti socialinių tinklų erdves nuo Rusijos informacinių atakų, pasitelkiant nevyriausybinis veikėjus ir patraukliais metodais įtraukiant interneto vartotojus.

Išvados

Viešoji diplomatija yra neatsiejama kiekvienos valstybės užsienio politikos dalis. Sparčiai besikeičianti diplomatijos forma tapo modernia viešąja diplomatija

skaitmeninio pobūdžio platformose, kurios plėtros ir vystymosi elementu laikomas internetas bei socialiniai tinklai. Socialinių tinklų ir viešosios diplomatinės susitelkimas – skaitmeninė diplomatija – realiu laiku vykdomos valstybių ir užsienio politikos instrumentas, kuris brėžia santykių ne tik su kitomis valstybėmis, bet ir veikia socialinių tinklų platformose, siekiant užmegzti bei palaikyti ryšį su visuomene. Skaitmeninės diplomatijos esminė sąlyga – taiki skaitmeninės komunikacijos ir įtakos forma, kurios skleidėjai ir vykdytojai yra ne tik diplomatai, bet ir eiliniai interneto vartotojai. Taip užtikrinama valstybių švelniosios galios sklaida skaitmeninės diplomatijos priemonėmis.

ES skaitmeninė diplomatija įgyvendinama kaip vienas reikšmingiausių užsienio politikos uždavinių, siekiant plėtros ir esamų valstybių susitelkimo naudojantis socialiniais tinklais. Feisbuko ir tviterio platformose ES diplomatai ir užsienio politikos veikėjai gali bendrauti su visuomene, skleisti informaciją apie ES šalių ir institucijų veiklą, vis dėlto tokio pobūdžio komunikacija ne visada yra nuosekli. Įvertinusi Rusijos keliamą grėsmę ir siekdama užtikrinti informacinę saugumą, ES, pasitelkusi skaitmeninę diplomatiją, siekia dominuoti savo pačios informacinėje erdvėje. ES, siekiant išlaikyti skaitmeninę diplomatiją, kaip saugią valstybių ir piliečių ryšių erdvę, ir apsaugoti informacijos geopolitiką nuo priešišku valstybių propagandos, būtina ir toliau didinti institucinį pajėgumą, formuoti analitikų grupes bei pasitelkti nevyriausybinis veikėjus.

Literatūra

- Bjola, C., Holmes, M. (2015). *Digital Diplomacy: Theory and Practice*. London: Routledge, p. 28–140.
- Cull, N. J. (2013). The Long Road to Public Diplomacy 2.0: The Internet in US Public Diplomacy. *International Studies Review*, Vol. 5(1), p. 127. Prieiga internete: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/misr.12026/abstract> [žiūrėta 2018-12-02].
- Davis, C., Mai'a, K., Melissen, J. (2013). European Public Diplomacy Soft Power at Work. *Palgrave Macmillan Series in Global Public Diplomacy*, p. 14–17.
- Der Derian, J. (2001). *Apie diplomatiją: Vakarų susvetimėjimo geneologija*. Vilnius: Eugrimas, p. 283.
- Duke, S. (2013). The European External Action Service and Public Diplomacy. *Paper of the Netherlands Institute of International Relations*. Netherlands: Clingendael, p. 38.
- Fiske de Gouveia, P., Plumridge, H. (2005). *European Infopolitik: Developing EU Public Diplomacy Strategy*. London: The Foreign Policy Centre. Prieiga internete: <http://fpc.org.uk/fsblob/657.pdf> [žiūrėta 2018-10-27].
- Gurskas, M. (2015). Tviplomatija – nauja šiuolaikinės viešosios diplomatijos forma? *Politikos mokslų almanachas*, p. 4–6. Prieiga internete: https://elitalpykla.vdu.lt/bitstream/handle/1/31246/ISSN2335-7185_2016_V_19_PG_161-180.pdf?sequence=1&isAllowed=y [žiūrėta 2018-10-29].
- Hocking, B. (2017). Rethinking the New Public Diplomacy, p. 35. Prieiga internete: https://www.researchgate.net/publication/304731245_Rethinking_the_'New'_Public_Diplomacy [žiūrėta 2018-11-27].
- Holmes, M. (2013). What is e-Diplomacy? *Paper presented at 7th European Consortium for Political Research General Conference*, Bordeaux, p. 4.
- Jowett, G. S., O'Donnell, V. (2012). *Propaganda & Persuasion*. SAGE publications, p. 291.
- Kissinger, H. (2003). *Diplomatija*. Vilnius: Pradai, p. 656.
- Kurbalija, J. (2013). *E-diplomacy and Diplomatic Law in the Internet Era*, p. 15. Prieiga internete: <https://www.diplomacy.edu/resources/general/e-diplomacy-and-diplomatic-law-internet-era> [žiūrėta 2018-04-27].

- Mažeikis, G. (2006). *Propaganda ir simbolinis mąstymas*. Monografija. Vytauto Didžiojo universitetas. Kaunas, p. 345.
- Melissen, J. (2007). The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations. *Palgrave Macmillan*, p. 240.
- Melissen, J. (2015). *Diplomacy in the Digital Age*, p. 59. Prieiga internete: <https://www.clingendael.org/> [žiūrėta 2017-12-16].
- Nye, J. S. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs. p. 98–101.
- Nye, J. S. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 616(1), p. 58.
- Rasmussen, I. W. (2009). Towards a Theory of Public Diplomacy: a quantitative study of public diplomacy and soft power. *Tufts University*, p. 11. Prieiga internete: <http://sites.tufts.edu/ivanwr/files/2012/06/A-Theory-of-Public-Diplomacy-Rasmussen-June-2012.pdf> [žiūrėta 2018-10-24].
- Sandre, A. (2013). Twitter for Diplomats. *DiploFoundation and Instituto Diplomatico*, p. 24–35.
- Snow, N. (2009). *Rethinking Public Diplomacy*. New York: Routledge, p. 3.
- Soft Power Survey 2016/17*. (2017). Prieiga internete: <https://monocle.com/film/affairs/soft-power-survey-2016-17/> [žiūrėta 2018-12-03]
- Wang, J. (2006). Localising Public Diplomacy: The Role of Sub-National Actors in Nation Branding. *Place Branding*, Vol. 2(1), p. 32–42. Prieiga internete: <https://link.springer.com/article/10.1057/palgrave.pb.5990043> [žiūrėta 2018-12-03].

DIGITAL DIPLOMACY AS A SOFT POWER INSTRUMENT IN THE INSTITUTIONAL ACTIVITIES OF THE EUROPEAN UNION

Mantas Macikas

Summary

For more than 10 years, diplomacy and the Internet have been directly related. With the continuous development of digital technologies, social networks, events and news are every day handheld on smart devices, while the rapidly growing number of Internet users and user-generated content have created new dynamics and new digital opportunities. Digital diplomacy is an interactive digital communication process aimed at supporting the state's foreign policy and creating a positive image. When analyzing the relationship between digital diplomacy and digital media, it is necessary to take into account the wider picture: how correlation between social networks and other new public diplomacy platforms is used. In recent years, the use of digital initiatives by foreign ministries is seen as a revolutionary phenomenon in diplomatic practice. In some cases, such a digitalisation of ministries may appear to be late as digital technologies have already been in use for business a long time ago.

For many years, the phenomenon of digital diplomacy has been linked to international relations and is defined as an annex to serve as a major foreign policy initiative. However, in the 21st century In the course of global digitization, the es-

established strategy of public diplomacy began to change, not only in the spheres of public relations and public communication, but also in the formation of a new area of social networks. Digital diplomacy, which has been rapidly integrated into the Internet, has successfully become an integral part of social networks. Communication in social networks, the political communication that has moved to the digital space, and the changing nature of state power have created favorable conditions for the development and further development of digital diplomacy (Rigalt, 2017). This is because social networks are reaching the Internet users very quickly. Facebook is double the number of Chinese people with its number of users. About 90 percent of the world's 18 to 29 year olds now use social networks, so social networks have become a tool of 21st century diplomacy to connect with Internet users.

State authorities and Internet users seek to spread interest through informing the foreign audience and forming opinions. Perhaps the most important change is that it is now possible to reach millions of people at the touch of a button. It is for this reason that more and more countries are focusing on alternative forms of communication and encouraging diplomats to use digital technologies and social platforms (Bjola, 2015). The European Union, as one of the major players in international relations, is successfully using digital diplomacy that goes beyond national borders. The goal of digital diplomacy is to generate state power in social networks through the promotion of traditional power resources – culture, values and behavior. In this way, the digital dissemination of information by states becomes an instrument of their power policy.

The use of social networks at institutional level has become an excellent tool for the European Union in the implementation of foreign policy. Social networks have not only reduced the cost of political and public diplomacy, but have also revealed new forms of communication – providing an opportunity to invest in minimal labor, time and money, and communicate directly with Internet users. As the European public sphere of debate is an essential component of the EU, the EU institutions must keep the public informed on social networks.

Digital diplomacy is a new and rather narrowly explored form of communication within the framework of the international relations system, so the aim of this article is to examine the concept of digital diplomacy in the institutional functioning of the European Union. The analytical method used to achieve the goal is to reveal the concept of digital diplomacy, and to formulate tasks to provide the concept of the communication phenomenon scarcely researched by scientists, and the relationship with soft power in the European Union's institutional functioning. There is also a systematic approach to make proposals to strengthen the EU institutional level, empower non-state actors and develop a strategy for effective digital diplomacy.